

KLASYKA DZISIAJ ROLA KANONU KULTUROWEGO W KINIE WSPÓŁCZESNYM I W EDUKACJI

W dniach 8–11 listopada 2019 roku odbyła się w Radziejowicach XXIX Ogólnopolska Konferencja Filmoznawcza. Interesujący temat konferencji, mającej już swoją renomę w środowisku nauczyściejskim, jak co roku sprowadzi do Radziejowic liczną grupę uczestników.

Sesję otworzył prof. Uł. dr hab. Piotr Sitarski. Na początku konferencji została wręczona nagroda za najlepszą pracę magisterską im. Prof. Eweliny Nurchyńskiej-Fidelskiej, uczonemu zasłużonemu dla rozwoju edukacji filmowej w Polsce, inicjatorce i autorce sesji filmoznawczych w Borkach i Radziejowicach. Nagrodę w III edycji konkursu otrzymał Maciej Jurgielewicz za pracę „*Prawo i pięść*” – *dwa oblicza goniukowskiego (nie) kryminatu*.

Prof. Sitarski poinformował zebranych o celach i strukturze konferencji. Podkreślił wspólnotowy charakter spotkania, podczas którego pasjonaci filmowi mogą wysłuchać wykładów, wymienić poglądy na temat form edukacji filmowej w zmieniającym się świecie.

Kanon jest potrzebny, aby młodzi ludzie mogli sobie poradzić wobec różnych systemów, potrafili zbudować własną hierarchię wartości. W kinie właśnie stykamy się z wielością kanonów.

Prof. UAM dr hab. Konrad Dominas wygłosił wykład na temat: *Antyk we współczesnych mediach audiowizualnych. Rekonesans*.

Współczesna kultura funkcjonuje w pewnych modelach. Recepcja antyku w mediach audiowizualnych to różne sposoby funkcjonowania motywów greckich i rzymskich, ich wybieranie, przekładanie, interpretowanie, przepisywanie, przedstawianie i reprezentowanie. Na antyk patrzy się często jak na coś, co niewiele ma wspólnego z współczesnością, ale film „Gladiator” reż. Ridley Scott (2000) zapoczątkował powstanie wielu filmów o antyku. Procesy degradacji mitu przebiegają w kinie na kilka sposobów. Demityzacja, w wyniku której mit staje się opowieścią prawdopodobną, alegoryzacja, euhemeryzacja ukazująca mit jako efekt defikacji przywódców i desakralizacji jako efekt współzależności struktur pomiędzy mitem, sagą a baśnią. Dekonstrukcja polega na tym, że wprawdzie sięga się do literatury antycznej, ale ukazuje przemianę mitu. Słownikowo rzadko występuje proste powtórzenie motywów antycznych, częściej jest to reinterpretacja zmieniająca sens i wymowę mitu, profilacja będąca re-

lacją między motywem starożytnym a utworem współczesnym lub tylko tworzenie zewnętrznej stylistyki utworów literackich.

„Operacja Argo” reż. Ben Affleck (2012), „300” reż. Zack Snyder (2006), „Immortals. Bogowie i herosi” reż. Tarsen Singh (2011), serial „Gra o tron” (2011–2019) mają wiele nawiązań do mitów i popkultury.

Współczesna kultura jest samowystarczalna, nie potrzebuje nawiązań, liczy się zabawa, mechanizm przetwarzania. Amerykanie odwołują się do mitologii, a nie do etosu romantycznego, obecnego w polskich filmach. Terminy to symbol i miara bohaterstwa, najistotniejsza w dziejach ofiara na ołtarzu ojczyzny. W świadomości Polaków takim mitem jest Westerplatte.

Dwie opowieści o Westerplatte – przedstawił prof. dr hab. Piotr Zwierchowski (UKW).

Polskiej dokumentacji o Westerplatte nie ma, jest tylko niemiecka. Film St. Różewicza z 1967 r. traktowany jest jako dokument. Na jego premierze byli obecni weterani bitwy. Tymczasem film ze scenariuszem Jana Józefa Szczepańskiego przełamywał kanon mówienia o wojnie, heroizmie, kulcie umierań. W świadomości Polaków zakodowany był obraz Westerplatte z wiersza K.I. Gałczyńskiego „Pieśń o żołnierzach z Westerplatte”.

„Kiedy się wypelnily dni
i przyszlo zginac latem,
prosto do nieba czworokami szli
zobnierze z Westerplatte”.

Zgodnie z mitem romantycznym ukazany jest podziw dla heroizmu obrońców, którzy wszyscy zginęli.

W filmie historycznym rzadko chodzi o fakty, o co zwykle spierają się badacze. Widzowie zaś odwołują się do swojej wiedzy zebranej z różnych przekazów. Wymowne jest końcowe milczenie majora Sucharskiego na pytanie Niemca „Czy warto było się bronić?” Zdjęcia do filmu „Tajemnica Westerplatte” w reżyserii Pawła Chocholewa zaczęły się w 2009 roku. Film ukazał się w 2013 r. i był poprzedzony burzą medialną, zarzutami o obrazę mitu i bohaterów. Głównym zarzutem było pokazanie postaci majora jako człowieka chorego, podejmującego decyzje pod wpływem emocji. Film Chocholewa w zasadzie powtarza strukturę filmu Różewicza, Ismiejąc różnice w pokazaniu bohaterów. Major Sucharski w filmie Różewicza w świetnej kreacji Zygmunta Hubnera reprezentuje honor i godność, Michał Zebrowski w tej roli w filmie Chocholewa, odwołującym się do faktów historycznych, wypadł słabiej. Zakończenie w filmie „Tajemnica Westerplatte” jest wzięte z niemieckiej dokumentacji, film nagle się urywa. Oba filmy o Westerplatte nadają się do dyskusji o filmie historycznym, wobec świadomości, że kanon jest uwarunkowany historycznie i zmienia się.

Dr Przemysław Dakowicz (UJ) wygłosił wykład na temat: *Świecznik w głowie – o roli pamięci kulturowej i rozumieniu tradycji*.

Tradycja – od łac. *trado, tradere* – wręczać, podawać, przekazywać. Tradycja jest przekazywaniem z pokolenia na pokolenie wzorców, przepisów, przekonań, zasad, wierzeń. Dzięki tradycji zachowujemy równowagę, w świecie panuje porządek, autorytet, hierarchia, czujemy się bezpiecznie. Wszystko, co składa się na tradycję, jest elementem łączącym wspólnotę. Metafora świecznika w głowie pojawia się w pismach Maurycego Mochackiego i w „Komradzie Wallendzie”. Nić pamięci zostaje zerwana, kiedy świecznik gaśnie.

Kultura i tradycja są procesami wytworzenia znaczeń. Kultura jest tym, co zostaje po pokoleniach, które były wcześniej, to sposób reagowania na świat jakiejś grupy w określonej epoce np. kultura europejska, polska. „Ten kto tworzy kulturę, nie może kopiać, ale tworzyć nową jakość” (Eliot).

Z przeszłości dziedziczymy wizje świata, formy wypowiedzi, bohaterów, tematy. Istotą nauczania jest odwoływanie się do wartości, więc młodemu człowiekowi musimy wskazać jakieś wzorce. Żyjemy w epoce multikanoniczności, potrzebujemy szukać porządku w świecie chaosu, ale rzeczywistość nas wyprzedza.

Dr Jolanta Budzik (UŚ) mówiła na temat: *Niekonwencjonalna klasyka, czyli spojrzenie wstecz we współczesnym polskim kinie*.

Współcześni badacze definiują pojęcie kanonu: „Kanon to wybór wartości. A wybór wartości, to akt definiujący tożsamość” (Antoni Libera). „Kanon to przestrzeń wspólnoty i porozumienia reprezentowana przez szeroko znany dorobek przeszłości, osobliwie przez arcydzieła” (Piotr Sliwiński). Pedagodzy widzą w kanonie szkolnym podstawowy kod kształtujący sposób trwania pamięci zbiorowej i wspólnych doświadczeń kulturowych. Nastąpił zmierzch kultury lingwistycznej, zastąpionej przez medialną, interaktywną, formatywną. Zmierzach paradygmatu romantycznego, ogłoszony przez prof. Marię Janion obserwować można w wielu polskich filmach, gdzie zamiasł modelu trytejsko-martyrologicznego mamy nawiązanie poprzez ironię, pasaż pojawia się model egzystencjalny. „Dzień świra”, „Mowa ptaków” ukazują, że model romantyczny nie przystaje do współczesnej rzeczywistości. Drugim nurtem obecnym w polskim kinie jest zwrot do słowiańszczyzny. „Wiedźmin”, malarstwo, repertuar zespołów muzycznych są świadectwem zainteresowania tym okresem dziejów.

Do współczesnego kina wkracza też przeszłość często bolesna i teraźniejszość. „Miało 44” reż. Jan Komasa, „Kamerdyner” reż. Filip Bajon, „Wohyn” reż. Wojciech Smarzowski wpisują się w dyskurs o przeszłości. „Body/Ciało” reż. Magorzata Szumowska, „Boże Ciało” reż. Jan Komasa to filmy o trudnych problemach współczesności. Rodzi się pytanie: Co po kanonie? Dokonania współczesnych twórców np. Piotra Uklańskiego, zdjęcia na Instagramie i Facebooku świadczą o różnorodności i wielości poszukiwań i braku odpowiedzi na to pytanie.

Wykład na temat: Między biografią a fikcją. Szekspirowskie filmy fabularne XXI wieku wygłosił prof. dr hab. Krzysztof Kozłowski (UAM).

Biografia Williama Szekspira – największego dramaturga wszechczasów budzi ogromne zainteresowanie badaczy i artystów. Nie zachowały się rękopisy dzieł, chronologia jego utworów nie jest oparta na rzetelnych argumentach. O latach 1585–1592 w życiu Szekspira nie wiadomo, co prowokuje do różnych hipotez.

Już w latach trzydziestych XX w. pojawiły się teorie, że autorem dramatów jest wykształcony arystokrata, ukrywający się za zgodą Szekspira pod jego nazwiskiem. Język dzieł Szekspira jest bogaty i precyzyjny. Podczas, gdy Biblia liczy 6 tys. słów, dzieła Milтона – 7 tys., dzieła Szekspira 21 tys. bogate konteksty świadczą o dogłębnej znajomości wielu dziedzin nauki. Wśród domniemanych autorów pojawia się hr. Essex, Henry III hr. Southampton, Edward de Vere – 17 hrabia Oxfordu, Robert Cecil jeden z głównych polityków epoki elżbietańskiej, portretowany w dramatach Szekspira. Badacze są zgodni, że Szekspir był nauczycielem dzieci arystokratów. Pierwszym pracodawcą był Aleksander Hoghton, który w testamentie z 1581 r. napisał, aby spadkobiercy po jego śmierci okazali przychyłność Williamowi Szekspirovi.

Filmy „Zakochoany Szekspir” reż. John Madden (1998), „Anonymous”, reż. Roland Emmerich (2011) przedstawiają różne wersje biografii wielkiego dramaturga. Do tajemnic epoki nawiązuje „Skyfall” o Bondzie – agencie 007 w reż. Sama Mendesa (2012). Trwają dalej badania nad biografią Szekspira, aby lepiej zrozumieć jego dzieła. Bada się tropy w jego sztukach. Wielki twórca pozostaje dalej nieodgadniony, tajemniczy, inspirujący.

Analizę filmu „Cezar musi umrzeć” pod tytułem: „Szekspir żyje” przedstawił dr Paweł Plawuszewski (UAM).

Film braci Paulo i Vittorio Taviani z 2012 r. jest trudny w odbiorze. Sędziwi twórcy z dużym dorobkiem postanowili wystawić dramat „Juliusz Cezar” z więźniami skazanymi za ciężkie przestępstwa. Reżyserzy przychodzą codziennie do więzienia, obserwują życie więźniów, a sceny i zaszywane rozmowy trafiają do scenariusza filmu. Zdjęcia trwają 4 tygodnie. Reżyser teatralny przygotowuje z więźniami spektakl. Powstał film, który posiada 4 poziomy: ujęcia gotowego, zainscenizowanego przedstawienia, ujęcia z widocznym kontekstem (niemy), ujęcia z konspetkiem, który przemawia i wymiar strictly dokumentalny. Tekst Szekspira okazał się dla więźniów bardzo ważny. Zmusił ich do skonfrontowania się z przeszłością i swojego rachunku sumienia. Zrozumieli, że najważniejszą wartością jest wolność. Utwór Szekspira uświadomił im tragizm tej utraty. Film nie ma happy endu.

Analizę z zagadką w tytule *A może Holmes też była kobietą? Reprezentacje Holmesa i Watsona w XXI w.* przedstawił mgr Alicja Górska i dr Kamille Jędrasik (UJ).

Klasyką można uczniów zainteresować, omawiając ją przez współczesność. Intertekst interpretacyjny to fenomen kulturowy, gdzie konteksty budowane są między mediami. Oglądając adaptację, nigdy nie obcujemy z jednym tekstem kultury, mamy lekturę, film i własne wyobrażenia. Holmes wyobrażony to es-teta, interesuje go muzyka, gra na skrzypcach, śledzi wynalazki, jest ekscentrykiem, pali fajkę, nie rozstaje się z lupą, nosi charakterystyczną czapkę. Watson z łaską, melonikiem, jest kronikarzem, pośrednikiem między Holmesem a społeczeństwem, altruistą. Wyobrażenia na temat postaci pojawiają się w różnych tekstach kultury, co przekształca się na nasze zbiorowe wyobrażenie. Twórcy szukają w filmach rozwiązań atrakcyjnych dla młodych widzów, sąd w filmach o Holmesie pojawiają się sztuki walki, posługują się pastiszem i parodią. Pojawili się cykli książek Andrew Lane o młodym Sherlocku.

Bill Condon nakręcił film „Pan Holmes” (2015), gdzie bohater ma 90 lat, hoduje pszczoły i szuka leku, aby walczyć z chorobą. W nowych serialach panuje jeszcze większa swoboda. Następuje zmiana płci. W „Elementary” (2012–2019) Watson jest kobietą, a w Miss S” (2018) głównymi bohaterami są dwie kobiety. W anime z 2015 r. bohaterem głównym jest Watson, w visual novel – grach uczestniczymy w rozprawach sądowych, Sherlock wprowadza się do Tokio itp.

W XXI w. pojawia się Holmes superbohater, antybohater, często w konfrontacji z innymi bohaterami.

Dr Jolanta Wróblewska (ILO we Wrocławiu) przedstawiła propozycje metodyczne (*Re)mitologia we współczesnych tekstach filmowych*.

W nowych filmach pojawiają się odniesienia do bohaterów mitologii. Najczęściej są nimi Edyp, Odyś, Antygona, Ikar, Szyf, Luke z „Gwiezdnych wojen”, „Ida” – bohaterka oscarowego filmu Pawła Pawlikowskiego, Wojaczek z filmu Lecha Majewskiego, bohaterowie „Kamieni na szaniec” z filmu Roberta Glińskiego i wiele innych tekstów kultury np. piosenka „Kreon” grupy Manam z okresu stanu wojennego ukazują uniwersalność postaw bohaterów mitologii, mogą być źródłem interesujących dyskusji z uczniami. Film „Joker” reż. Todd Phillips (2019) można też rozpatrywać w tym aspekcie. Lista filmów współczesnych, które czerpią z mitologii jest obszerna i od nauczyciela zależy, jak wyko-rzystać to w pracy z młodzieżą.

Wybrane metody i techniki pracy z uczniami w szkole podstawowej przedstawia mgr Jolanta Bielecka. Autorka omówiła je, odnosząc się do filmowych adaptacji klasyki dziecięcej. Nauczyciele mogą wybrać z bogactwa propozycji i oryginalnych technik. Tajemnicze pudełko, plakat, piramida priorytetów, mapa myśli, drama, debata, lapbook, diorama, konkurs to tylko wybrane propozycje służące zainteresowaniu uczniów, wywołaniu ich kreatywności, integracji grupy klasowej.

Dr Joanna Zabłocka-Skorok (Kino Szkoła) mówiła na temat: *TikToka w klasyka filmowa, czyli dlaczego warto uczyć kina językiem współczesnej młodzieży*.

Ogólnopolskie badania „Młodzi cyfrowi” obejmowały uczniów od 12 do 19 lat. Raport wykazał, że młodzi są cały czas online, korzystają u smartfonów, mają konta na 3,4 portalach społecznościowych.

Co 10 badany deklaruje, że ma kontakty tylko przez portale, 20 proc. deklaruje, że to co robią na portalach jest niezgodne z tym, co myślą, 60 proc. badanych twierdzi, że nikt ich nie uczył świadomego korzystania z Internetu. Niepoko-i fakt, że 20 proc. nastolatków uważa się za osamotnionych i odrzuconych.

Szkola nie może przechodzić obok tych faktów obojętnie. Można uczniów zainteresować przez włączenie do edukacji atrakcyjnych dla nich aplikacji mobilnych. TikTok można wykorzystać do tworzenia własnych filmów, autoprzen-tacji, wyboru stylizycki, muzyki, udostępniania ich innym odbiorcom. Wy-brane platformy np. pixabay zawierają zdjęcia do wykorzystania, canva może być pomocna do robienia plakatów, ulotek, prezentacji, kahoot do tworzenia i rozwiązywania quizów. Korzystając z tych aplikacji uczniowie uczą się posta-wy kreatywnej, wzrasta aktywność procesu kształcenia, powstają nowe relacje nauczyciel-uczeń, następuje zmiana paradygmatu uczenia, nie przekazywanie wiedzy, a wsparcie w rozwoju kreatywności.

Mgr Arkadiusz Walczak (WCIES) omówił temat: *Kanon filmowych lek-tur szkolnych – pomiędzy konserwatywnym a skrajnym liberalizmem*.

Od lat 70 zaczęto doceniać rolę filmu w edukacji szkolnej. Główne miej-sce zajmowały adaptacje utworów literackich, powstało określenie „Kino lektur szkolnych”. W polskiej myśli pedagogicznej nie istniało pojęcie kanonu. Sto-sunek do edukacji filmowej zmieniał się w kolejnych programach. Pojawiły się rozbudowane programy, obejmujące obok adaptacji, filmowe wizje epok, kon-teksty, poszukiwania twórcze współczesnego filmu. Niekiedy traktowano tę pro-blematykę epizodycznie. W dalszym ciągu największa rola w edukacji filmowej przypada nauczycielowi.

Wykład na temat: *Szkolne (post)kanony* wygłosił prof. dr hab. Sławomir Jacek Żurek (KUL).

Kanon nieustannie ulegał zmianom. Początkowo występował głównie na gruncie teologicznym. Po raz pierwszy używa kanonu w odniesienia do Pi-sma Świętego około połowy IV w. św. Atanazy. Potem odnoszono go do prawd wiary, liturgii. Nie istnieje jeden kanon obowiązujący w całym Kościele. Ży-dzi uznają za kanoniczne 39 ksiąg Nowego Testamentu, Kościół rzymsko-ka-tolicki 27 ksiąg Starego Testamentu 47 Nowego Testamentu. Pojęcie kanonu przeniesiono do estetyki, gdzie oznaczał regułę, wzorzec, zasadę kompozycyjną stosowaną w przedstawianiu ciała ludzkiego. We współczesnej estetyce nie ma

jednego obowiązującego kanonu. Kanon literacki to grupa utworów uznawanych w danej kulturze narodowej za najwyżsibinijsze i najbardziej wartościowe. Każda epoka literacka dążyła do wykształcenia określonego kanonu, który ustalałby pewne wzory, normy, reguły w owym okresie obowiązujące. „Kanon niezależnie od tego, czy powstaje w sposób przemyślany czy spontaniczny, istnieje zawsze, odkąd istnieje jakiś zbiór tekstów literackich” (Michał Głowiński). Na jego formowanie ma wpływ wiele czynników; procesy historyczne, zjawiska społeczne, względy ideowe, zmieniający się gust estetyczny odbiorców, ewolucja koncepcji estetycznej. Badania przeprowadzone wśród uczniów między 13. a 15. wiekiem życia w Polsce w 2015 r. wykazały, że dużą rolę w edukacji zaczynają odgrywać nieliterackie teksty kultury. Młodzież najchętniej uczestniczy w kulturze oferowanej przez media elektroniczne.

W dyskusji nad kanonem szkolnym trzeba odpowiedzieć na pytanie, czy szkoła ma uczyć pamięciowego opanowania treści utworów, czy kształcić umiejętności analityczne i interpretacyjne, tak potrzebne w dalszym życiu. Inne pytania to: czy kanon ma być podany odgórnie, jak dużo ma być w nim utworów, czy nauczyciel może mieć swobodę wyboru.

W dzisiejszej szkole istnieją post(kanon) i post(lektury). Post(kanon) to wybór lektur niepoznawalny w sposób bezpośredni, lecz za pośrednictwem przez inne media. Teksty nie są poznawane bezpośrednio post(lektury). W dyskusji nauczyciele zwrócili uwagę na brak tekstów współczesnych w nowej podstawie programowej obejmujących problemy dojrzwania, konfliktu międzypokoleniowe, losy Ziemi itp.

W podejmowaniu tych problemów mogą służyć pomocą nauczycielom i uczniom różne instytucje związane z edukacją filmową.

Cykl Planeta B nie istnieje – kryzys klimatyczny interesuje młodzież – to wystąpienie Artura Liebarta z Against Gravity.

Instytucja ta jest organizatorem największych spotkań z filmem dokumentalnym w 6 miastach w Polsce, połączonych ze spotkaniami z twórcami. „Planeta B nie istnieje” to cykl filmów związanych z kryzysem klimatycznym na świecie, zachęcający do działań ratujących naszą planetę. Po obejrzeniu filmów nasuwają się pytania: czy można zapobiec masowemu wymieraniu gatunków, które uprawy rolne niszczą Ziemię, co sprawia, że co roku giną miliony pszczoł, jak to możliwe, że wyrzucamy 50 proc. żywności, którą produkujemy.

Działania edukacyjne Filmoteki Narodowej – Instytutu Audiovizualnego Przedstawia Agata Sotomska (FINA).

Istniejąca od 2009 r. Filmoteka Szkolna służy pomocą w edukacji. Prowadzone są wykłady online dla uczniów i nauczycieli, studentów, organizowane są konkursy i Olimpiada Wiedzy o Filmie i Komunikacji Społecznej. Akademia Polskiego Filmu stworzyła w 2016 r. Kwartalnik Pleograf – czasopismo naukowe poświęcone polskiemu kinu i adresowane do szerokiego kręgu odbiorców.

Działania edukacyjne Monolith Films przedstawia Karolina Ignaciuk. Wiodący dystrybutor filmów, jakim jest Monolith Films, obok filmów dla dorosłych widzów (np. „Pasja”, „Wilk z Wall Street”, „La La Land”) prowadzi filmy dla dzieci i młodzieży. Filmy „Cudowny chłopak”, „Paddington 2”, „Był sobie pies” obejrzało dużo młodych widzów. Filmy obudowane są materiałami edukacyjnymi, organizowane są pokazy z prelekcjami na życzenie szkół. Uczestnicy konferencji obejrzał film „Chłopiec z burzy” reż. Sharon Seet (2019).

Sławomir Kalwinek – prezes Wytwórni Filmów Oświatowych w Łodzi mówi o bogatym dorobku obchodzącej w tym roku 70 lat instytucji, zasłużonej dla edukacji. 4500 filmów oświatowych reprezentuje różne dziedziny wiedzy, organizowane są warsztaty dla młodzieży, postępuje cyfryzacja archiwum.

Polskie festiwale filmów dla młodego widza inspiracją do zajęć edukacyjnych w szkole – to temat wystąpienia Bolesława Drohomirskiego (SKS i L).

Na świecie jest 115 festiwali dziecięcych, w Polsce – 5. Są to: Ale Kino – Międzynarodowy Festiwal Filmów Młodego Widza w Poznaniu, „Kino dzieci” (Nowe Horyzonty) w dwóch miejscowościach, Międzynarodowy Festiwal Filmowy dla Najmłodszych w Lublinie, „Kino w trampkach” w Warszawie, Kinolub w Rzeszowie. Wszystkie te festiwale mogą być inspiracją dla zajęć edukacyjnych w szkole.

Podczas konferencji odbył się Wieczór Specjalny związany z Jubileuszem 60-lecia Sieci Kin Studyjnych i Lokalnych.

Andrzej Goleniewski – szef Sieci Kin Studyjnych i Lokalnych mówi o roli tych kin dla budowania przyczyn wyższego rzędu, tworzenia wartości i wspólnoty przetrwać. Na 220 kin w Polsce 70 ma status Kina Studyjnego.

Dr Ewa Giszewska (UL) mówiła o fenomenie recepcji czeskiego kina lat 60. w Polsce. Pod koniec lat 50. zaczęły powstawać w Polsce DKF-y i kina studyjne.

Prof. Bolesław Lewicki opracował formułę kina studyjnego. Rola kin studyjnych miała polegać na wychowaniu widzów, przygotowywaniu ich do odbioru wartościowych, ale trudnych filmów. Lata 60 to najlepszy okres w kinie czeskim. Polska publiczność zaakceptowała i doceniła te filmy. Szczególnie ceniony był film „Pociąg pod specjalnym nadzorem” Jiříego Menzla (1966). Otrzymał on główną nagrodę na MFF w Mannheim. Główną rolę zagrał Vaclav Neckar – znana gwiazda muzyki młodzieżowej.

Uczestnicy konferencji po obejrzeniu filmu stwierdzili, że przemawia on dalej, budzi wzruszenie i prowokuje do przemyśleń.

Tradycja Konferencji Filmoznawczych jest spotkaniem z gościem specjalnym. Podczas XXIX Konferencji odbyło się spotkanie z reżyserem **Maciejem Pieprzycą** prowadzone przez dr Piotra Pławuszewskiego (transmitowane na żywo

na portalu Edukacja.Filmowa.pl i Filmoteka Szkolna.pl w formie werbinarium). Reżyser filmowy i telewizyjny, scenarzysta i dziennikarz, wykładowca na Wydziale Radia i Telewizji UŚ związany jest rodzinnie i uczuciowo ze Śląskiem. Bohaterami filmów Macieja Pieprzycy są ludzie walczący ze sobą i z przeciwnościami losu, wyraziści, dynamiczni, skomplikowani. Mateusz, chory na porażenie mózżowe, ocieśniały wirtuoz fortepianu zmagający się z depresją i alkoholizmem na długo pozostają w pamięci widzów. Doceniają te filmy także krytycy. Za swój fabularny debiut reżyserki „Drzazgi” reżyser otrzymał Złote Lwy na 33 Festiwalu Filmów Fabularnych w Gdyni. Srebrnymi Lwanami wyróżniono filmy „Chce się żyć” i „Ikar, Legenda Mietka Kosza”.

Uczestnicy Konferencji obejrzeni film „Jestem mordercą” (2016). Reżyser mówił o wyborze odtwórców głównych ról: Mirosława Chęcińskiego i Arkadiusza Jakubika, o pracy z aktorami na planie, polegającej na szukaniu punktów stycznych postaci i aktora.

Uczestnicy Konferencji dziękowali reżyserowi za to, że tworzy kino niekomercyjne, zmuszające do refleksji i wywołujące wzruszenie. Organizatorzy Konferencji przygotowali zestaw interesujących filmów do oglądania w godzinach wieczornych. Pokazowi filmu „Nosferatu, Symfonia grozy” reż. F.W. Murnaua (1922) towarzyszyła muzyka na żywo zespołu „Czerwie”, tworzącego muzykę do filmów i spektakli teatralnych.

Bogaty program XXIX Konferencji związany z tematem *Klasyka dzisiejsi* ukazał, że kanon kulturowy, chociaż zmieniający się, jest dalej ważny. Dzieło sztuki wymaga wrażliwości i uważności w odbiorze i warto szukać rzeczy pierwszych i ważnych, nie ulegać presji powierzchownych, zmieniających się mód.